

Європейські газові ринки

Календарний тиждень №49
4-10 грудня 2017 р.

Вжито таких скорочень:

ВТП – віртуальний торговельний пункт
CEGH – Центральноевропейський газовий хаб (Баумгартен)
ГТО – газотранспортний оператор
ГТС – газотранспортна система
ЄЦБ – Європейський центральний банк
МЕА – Міжнародне енергетичне агентство (Париж, Франція)
СПГ – скраплений природний газ
ПСГ – підземні сховища газу
ТКМ – тисяча кубічних метрів
ЦСЄ – Центральна і Східна Європа

Якщо окремо не зазначено інакше, під кубічними метрами розуміються стандартні кубічні метри, об'єм яких вимірюється при температурі 20°C та тиску 101,325 кПа. При перетвореннях енергетичних одиниць на об'ємні, згідно з наявною в НГБІ методикою, середнє значення вищої теплоти згоряння російського експортного газу в Центральній Європі, за даними операторів транскордонних пунктів у регіоні ЦСЄ. Для пари євро/дол. США використовується щоденний курс ЄЦБ. Для країн, які не входять до Єврозони, – обмінні курси, що встановлюють їхні центральні банки. Тижневі та місячні показники розраховуються на підставі щоденних величин. Наведені спотові ціни являють собою ціни з поставкою наступного дня, усереднені та середньозважені по об'ємах наприкінці торговельного дня. З метою підвищення наочності при порівнянні цін, починаючи з цього бюлетеня, ціни, які наводитимуться для британського NBP, будуть приведені до теплотворності російського газу. Реальна середня теплотворність британського газу вище російського експортного, і ціни відповідно дещо вищі.

Зміст

Підсумки	2
1. Ключові показники і процеси	4
1.1 Ключові тижневі фактори	4
1.2 Процеси	6
2. Спотові ціни	7
2.1 Спреди	8
2.2 Румунський хаб	8
3. Форвардні поставки	8
3.1 Результати всіх хабів	8
3.2 NCG	10
3.3 CEGH	11
3.4 Польський хаб	12
4. Довгострокові контракти	14
4.1. Газопотоки у листопаді 2017 р.	14
4.1.1 Висновки	15
5. Нафта, нафтопродукти і вугілля	16
6. Економічні фактори.	16
6.1 Курс валют	16
7. Ціни в Європі на газ для населення в 1 півріччі 2017 р.	17
7.1 Середні ціни для населення Європи за підсумками 1 півріччя 2017 р.	17
7.2 Структура цін на газ для населення в Європі	18
7.3 Динаміка цін на газ для населення в Європі і Україні відрізняється	18
7.4 Купівельна спроможність середнього українця і француза – «дві великих різниці»	19
7.5 Ціни на газ в Україні підвищувалися без огляду на падіння купівельної спроможності населення	20
7.6 Шляхи вирішення проблеми (дискусійні)	21
Газ власного видобутку для населення	21
Диференційовані тарифи	21
7.7 Висновки і пропозиції	22
Висновки	22
Пропозиції	23

Додаток №1. Прейскурант НАК «Нафтогаз України» на природний газ для споживачів, продаж/постачання яким не підпадає під дію Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносупільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу, чинний з 1 грудня 2017 року.

Додаток №2 Прейскурант НАК «Нафтогаз України» на природний газ з 14 листопада 2017 року під час виконання Компанією обов'язків продавати/постачати природний газ відповідно до Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносупільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22.03.17 №187 (зі змінами та доповненнями)

КОРОТКІ ПІДСУМКИ

Спотові ціни за тиждень зросли відносно попереднього тижня в середньому на \$2. При цьому, середня денна ціна п'ятиднівних торгів була на \$9 нижче понеділка. Тижневе зростання забезпечив стрибок цін у понеділок. Всі форвардні поставки в зимовий період 2017/2018 рр. подорожчали, тоді як решта ф'ючерсів помітно знизила ціну.

Спотові ціни. Середня тижнева ціна поставок наступної газової доби для усіх досліджуваних хабів підвищилася відносно попереднього тижня на 0,9% (+4,8%).

Спреди спотових цін. Спотові ціни Баумгартена залишалися на рівні сусіднього німецького хаба NCG. Водночас спред Польща/Gaspool продовжує утримуватися на високому рівні.

Румунський хаб. Середня ціна тижня на поставки наступної доби на румунському хабі знову понизилася, надалі становить собою найнижчу в Європі ціну поставок наступної газової доби.

Ф'ючерсні ціни. У середньому по всіх досліджуваних хабах, ціна п'ятничних торгів поставками в 1 кварталі 2018 р. відносно понеділка впала на 8 дол. США/ткм. Однак середня тижнева ціна зросла відносно попереднього тижня в середньому по всіх досліджуваних хабах на 6 дол. США/ткм.

Поставки наступного газового місяця. Середня тижнева ціна для всіх досліджуваних хабів підвищилася на 3,0% (+3,7% на попередньому тижні).

Поставки у 1 кварталі 2018 р. Середня тижнева ціна по всіх хабах підвищилася на 2,4% (+3,1% на попередньому тижні).

Поставки у літній сезон 2018 р. Середня тижнева ціна по всіх хабах суттєво понизилася відносно попереднього тижня - на 2,5% (+1,2% на попередньому тижні).

NCG. Ф'ючерсні ціни підвищувалися в понеділок і частково у вівторок, потім падали. Ціна п'ятниці відносно понеділка зменшилася в середньому на \$7. Середня тижнева ціна по всіх категоріях форвардних контрактів понизилася на 0,5% (+1,4% на попередньому тижні).

Баумгартен. Середня тижнева ціна по всіх категоріях форвардних контрактів понизилася на 0,6% (+1,1% на попередньому тижні).

Польський хаб. Оптові ціни на природний газ з коротшими термінами поставки були чітко вище попереднього тижня, а більш віддалені навпаки подешевшали. Найдорожчими залишалися поставки у січні і лютому 2018 р.

Судячи по структурі торгів, на цьому тижні Польща зосередилася на забезпеченні природним газом здебільшого на зиму 2017/2018 рр. Сумарний об'єм укладених на TGE форвардних контрактів склав на цьому тижні 130 млн. куб. м (177 млн. куб. м на попередньому тижні).

Газопотоки в листопаді 2017 р. В листопаді, порівняно з жовтнем, транзит територією України до Західної Європи зріс на всіх напрямках. Газопроводи Норд-стрім та Ямал-Європа працювали на максимумі, величина газопотоку була незмінною. Більш того, Норд-стрім працював у листопаді на 10% вище проектної потужності. Газопотік з РФ через Україну/Словаччину, на відміну від Норд-стрім та Ямал-Європа, сильно мінявся протягом місяця. Динаміка газопотоків з Норвегії до Німеччини та з РФ через Україну/Словаччину знаходилася у протифазі. «Газпром» міг збільшувати транзит територією України щоб компенсувати європейським споживачам скорочення надходження газу з Норвегії та підчас пікових стрибків попиту в Європі.

Однак, **зростання в листопаді транзиту територією України уявляється тимчасовим** явищем. За останні місяці «Газпром» збільшив у Європі продуктивність відбору з ПСГ вдвічі. ТОВ «Газпром експорт» заявило, що метою розбудови ПСГ у Європі є використання їх для компенсації окремих піків попиту, щоб **уникнути у ці періоди збільшення обсягів транзиту територією України**.

Нафта, нафтопродукти, вугілля. Середня тижнева ціна маркерної нафти Brent понизилася на \$1,14 (+\$0,47 на попередньому тижні). Вугілля дорожчало; найдешевшим серед основних світових експортних марок залишалося вугілля ФОБ – Роттердам, найдорожчим – австралійське.

Валюти. Середні тижневі курси євро та британського фунта склали: євро/дол. США - 1,1811 (1,1880 на попередньому тижні); фунт/дол. США - 1,3422 (1,3401).

Ціни на газ для населення. 29.11.2017 р. Єврокомісія та Евростат опублікували ціни на природний газ для населення, які вже включають дані по Україні. Найдешевша ціна на газ для населення в Європі (за винятком РФ і Білорусі, стосовно яких ЄС не надає статистики) – в Румунії, за якою слідують **Україна**, Туреччина, Болгарія і Угорщина.

Аналіз зазначеної інформації ЄС свідчить про те, що на мінімальну зарплату в Україні неможливо купити навіть кількість газу на рівні нижньої межі діапазону середнього споживання природного газу в ЄС; можна купити тільки 490 куб. м газу, тоді як нижня межа діапазону середнього споживання населення в ЄС, становить 525 куб. м.

Ціни на газ для населення впали в середньому по ЄС за період з 1 липня 2016 р. по 30 червня 2017 р. на 6,3%. Вони взагалі стабільно знижуються протягом останніх 5 років в ЄС. Однак – не в Україні.

Очевидно, ключовим аспектом у встановленні тарифів на газ для населення України повинен стати фактор добробуту українського народу, який суттєво погіршився в останні три роки. Досі встановлення цін на газ для населення практично не враховувало зниження купівельної спроможності населення України. Починаючи з 2016 р., середня зарплата в Україні зростає, але залишається значно нижче «стартового» 2014 р., коли ціни на газ для населення були суттєво нижче нинішніх. Приріст сукупних ресурсів в розрахунку на одне домогосподарство в 2016 р., порівняно з 2015 р., склав лише 2% (\$5), тоді як ціни на газ в 2016 р. зросли на 31%. Тобто, ситуація ще гірше, ніж у випадку застосування зарплатного фактору.

Запропоновано шляхи вирішення проблеми.

**По всіх категоріях контрактів конкретні ціни публікуються лише у платному виданні.*

ТОВ «Нафтогазбудінформатика»